

# Markedsrapport Japan

## Baggrund

Japan er verdens tredjestørste økonomi, kun overgået af USA og Kina. Japan er allerede et betydeligt marked for danske eksportvirksomheder, men der er potentiale for mere samhandel. Ifølge EKF vokser den japanske økonomi overordnet meget svagt, men særligt inden for visse sektorer er der muligheder på vej for dansk eksport. Det gælder for eksempel, ældrepleje, farmaceutiske produkter, grøn energi og livstils- og designprodukter. Japanerne er kræsne forbrugere, der efterspørger produkter af meget høj kvalitet, hvilket matcher danske produkter godt. EKF vurderer, at Japans to hovedudfordringer er faldende befolkningstal og en vanskelig regional sikkerhedssituation.

Tabel 1: Økonomiske nøgletal for Japan

	2016	2017	2018	2019 (Skøn)	2020 (Skøn)	2021 (Skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	0,6	1,9	0,8	1,0	0,4	0,9
Inflation (pct.)	-0,1	0,5	1,0	0,9	1,4	0,9
Offentlig budgetbalance af BNP (pct.)	-3,5	-3,0	-2,5	-2,9	-2,7	-2,6
Offentlig gæld (brutto) af BNP (pct.)	222,8	222,5	224,2	225,8	226,5	226,3
Betalingsbalancens løb. poster af BNP (pct.)	4,0	4,1	3,5	3,2	3,1	3,2
Privat kreditgivning-vækst	6,1	4,1	1,8	2,2	1,7	1,7
Valutakurs: JPY:USD	109	112	110	109	106	105

KILDE: Economist Intelligence Unit, november 2019

## Økonomisk udvikling

Japan er én af verdens mest sofistikerede og højtudviklede økonomier. Med en befolkning på 126 mio. og et årligt bruttonationalprodukt per indbygger på 42.567 (DKK 286.901) opgjort i købekraft er Japan blandt verdens allerstørste forbrugermarkeder. Japans store eksportindustri spiller en betydelig rolle for økonomien. Japanerne eksporterer især til USA, Kina og Sydkorea, og derfor påvirkes Japan også af udviklingen i disse økonomier på godt og ondt.

Her kan især det aftagende væksttempo i Kina være dårlige nyheder for Japan. Handelskrigen kan nu mærkes i Kinas økonomi. Men Kina har også opbygget en række økonomiske ubalancer og høj gældsætning over en lang årrække. Ifølge EKF kan disse udfordringer i Kina sammen med en stramning af den kinesiske kreditgivning - eller i værste fald en finansiel krise i Kina - også ramme Japan - og verdensøkonomien.

Udgivet af: Dansk Erhverv i samarbejde med EKF - Danmarks Eksportkredit

Den generelle forventning til den japanske økonomi i de kommende år er en svag vækst i økonomien som helhed. De seneste år har den gennemsnitlige vækstrate været på 0,5-1 pct. årligt, hvilket er i den lave ende selv for højtudviklede økonomier. Japan har haft kronisk lavvækst siden landets boligboble sprang i slutningen af 1980'erne, og det har ikke vist sig muligt at genoplive landets økonomiske vitalitet med de politisk-økonomiske tiltag, som har været forsøgt.

Den økonomiske politik under den mangeårige premierminister Shinzo Abe (Abenomics) har netop haft til formål at løse op for Japans vækstpotentiale. Strategien har været at sætte gang i væksten ved hjælp af ultralempelig pengepolitik med negative renter, lempelig finanspolitik og allervigtigst for det længere perspektiv - en række strukturelle reformer for at øge arbejdsudbuddet og konkurrencen på hjemmemarkedet. Strukturreformerne har dog vist sig politisk vanskelige at gennemføre, men en række tiltag til at styrke konkurrencen er dog blevet gennemført. Japan står i dag bedre rustet til at hæve vækstpotentialet.

Et vigtigt skridt har også været frihandelsaftalen mellem EU og Japan, der trådte i kraft den 1. februar 2019. Aftalen er et stort skridt fremad for at styrke Japans samhandel med EU og vil med bortfald af told på 96% af alle varegrupper kunne bidrage til større pris-konkurrence i Japan og dermed styrke forbrugernes købekraft. Abenomics' lempelige penge- og finanspolitik har til gengæld være en blandet succes. Inflationen er fortsat meget lav på omkring 1 pct. og dermed betydeligt under målsætningen på 2 pct. om året, mens offentlige underskud i en lang årrække til gengæld har forårsaget øget offentlig gældsætning.

Netop gæld er Japans store langsigtede makroøkonomiske problem. Landet har verdens største offentlige bruttogæld på 226 pct. af BNP. Det udgør en stor byrde på de offentlige finanser, også selvom den japanske stat låner til negative renter. Japans offentlige gæld er dog udelukkende indenlandsk gæld i japanske yen, hvilket gør gældsbyrden mere håndterbar.

Den store statsgæld har imidlertid bidraget til nedgradering af kreditvurderingerne på japanske statsobligationer, ikke mindst fordi den høje gæld mindsker mulighederne for en aktiv finanspolitik i fremtidige lavkonjunkturer og øger statens sårbarhed over for stigende renter.

Japans altoverskyggende økonomiske udfordring er dog ikke statsgælden, men demografien. Befolkningstallet falder, og de 126 mio. japanerne forventes at være blevet til blot 123 mio. i 2021 og færre end 100 mio. i 2040. Det er klart, at en faldende befolkning i fravær af store produktivitetsstigninger vil skabe mindre velstand samlet set, hvorfor økonomien som helhed har trange vækstudsigter. Landets evne til at servicere sin gæld vil nødvendigvis også komme under pres.

Teknologiske fremskridt er en vigtig del af løsningen, hvorfor Japan må investere i ny og bedre produktionskapacitet. En anden vigtig del af løsningen på Japans vækstproblemer vil være en større deltagelse af kvinderne på det japanske arbejdsmarked og immigration. Det japanske arbejdsmarked og erhvervskultur med meget lange arbejdstider, mindre ligestilling end i Skandinavien og ringere orlovs- og børnepasningsmuligheder er hæmmende for, at kvinderne bliver på arbejdsmarkedet. Ca. 51 pct. af kvinderne i den erhvervsaktive alder deltager således i arbejdsstyrken mod ca. 70 pct. af deres mandlige kolleger. Der er imidlertid tegn på stigende erhvervsdeltagelse blandt kvinderne, hvilket er gode tegn.

Immigration fra andre lande er også en vej til at øge arbejdsudbuddet, men her er der ligeledes udfordringer. Kun 2 pct. af den japanske arbejdsstyrke er født i udlandet til sammenligning med 17 pct. i USA. I 2018 igangsatte regeringen en strategi for at tiltrække faglærte udlændinge til 14 udvalgte industrier, inklusive anlæg og bygningsindustrien, skibskonstruktion og ældrepleje. Tiltaget involverer bl.a., at udenlandske arbejdere vil kunne opnå 5-årige arbejdsvisa. Immigration er dog politisk upopulært i Japan. Der bliver derfor tale om gæstearbejdere og ikke permanente immigranter, og det vil formentligt mindske immigranternes interesse for at bosætte sig.

Tabel 2: **Japans handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Danmark	Ja
Japanske investeringer i Danmark (beholdning i 2. kvartal 2019)	11,5 mia. DKK
Danske investeringer i Japan (beholdning i 2. kvartal 2019)	9,9 mia. DKK
Dansk vareeksport til Japan 2018	13,9 mia. DKK
Dansk tjenesteeksport til Japan 2018	9,0 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteeksport til Japan 2018	22,9 mia. DKK.
Dansk vareimport fra Japan 2018	2,8 mia. DKK.
Dansk tjenesteimport fra Japan 2018	4,1 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteimport fra Japan 2018	6,9 mia. DKK.
Danske datterselskaber i Japan 2018	84 (5.244 ansatte i alt)

Kilde: SKAT og Danmarks Statistik

Tabel 3: **Eksportudsigt for Japan**

	2018	2019	2020
Vækst i dansk vareeksport til Japan (pct.)	1,5	2,3	0,2
Vækst i dansk tjenesteeksport til Japan (pct.)	0,7	3,5	1,9
Vækst i vare- og tjenesteeksport til Japan (pct.)	1,2	2,7	0,8

Kilde: Udenrigsministeriet

## Politisk udvikling

Indenrigspolitisk er Japan blandt verdens mest stabile demokratiske lande og kendetegnet ved stærke institutioner, herunder en høj grad af retssikkerhed, lav korrupsion, og en effektiv offentlig sektor. Det japanske samfund er desuden meget homogent og har en høj grad af social sammenhængskraft. Der er dermed en solid basis for grundlæggende politisk stabilitet. Udenrigspolitisk befinder Japan sig til gengæld i et "hotspot" for geopolitisk konflikt, som kan udfordre tilliden til landet på den længere sigt. Dette gælder naturligvis ikke mindst udfordringen fra det nordkoreanske atomprogram og de storpolitiske problemer, som dette har udløst. Selvom Nordkoreas brug af atomvåben er meget lidt sandsynlig, kan en eskalering af konflikten til en militær konfrontation mellem de to lande ikke helt udelukkes. Japan vil i givet fald med sandsynligvis blive direkte berørt.

Den mere langsigtede og på mange måder langt større udfordring for Japans sikkerhedspolitik, er Kinas opstigning som regional supermagt. Dermed udfordrer Kina den etablerede orden siden 1945, hvor Japan-Sydkorea-USA-alliancen har været krumtappen i fastholdelsen af den regionale sikkerhed og stabilitet. Med Kinas opstigning og stadigt stærkere udfordring af USA's militære monopol i Nordøstasien kan spændinger og militarisering blive en konsekvens. USA har både under Obama-administrationen og især under den nuværende Trump-regering tilkendegivet, at man ikke vil acceptere Kina som en ligeværdig supermagt på niveau med USA. Denne modsætning vil i stigende grad lægge pres på stabiliteten i området. Det primære scenarium vil dog efter EKF's vurdering formentligt være en ny slags kold krig i Nordøstasien snarere end en varm stormagtskonflikt på grund af landenes atomare afskrækkelsesevne. Japan har desuden et mere og mere anstrengt forhold til Sydkorea, som opsagde en aftale om udveksling af militære efterretninger for nyligt. Japans koloniale fortid i Sydkorea er en del af forklaringen, men det knagende forhold vidner også om et opbrud i de kendte sikkerhedspolitiske mønstre i regionen.

I lyset af den forventede skærpede sikkerhedssituation er et varmt politisk emne i Japan spørgsmålet om, hvorvidt Japan igen skal have et rigtigt militær. Japan fik efter nederlaget i 2. Verdenskrig en pacifistisk forfatning, der forbyder Japan at have en stående egentlig hær og deltagelse i militære aktioner uden for Japans grænser. Landet har dog sine selvforsvarsstyrker, som er blandt verdens mest avancerede forsvarsstyrker. Premierminister Abe har haft som ambition at styrke forsvaret gennem en forfatningsændring. Men hidtil har det ikke fået støtte i befolkningen. USA's mere markante brug af handelspolitik som politisk instrument til at promovere amerikanske interesser under Trump-regeringen udfordrer ligeledes Japans eksportafhængige økonomi. Trump har bl.a. kritiseret Japan for ikke at bidrage til sit eget forsvar, men overlade byrden til USA. Japan søger at undgå en handelskrig med USA og indgå en ny handelsaftale, men udsigterne herfor er hidtil uklare. USA har bl.a. truet med at øge importtold på den vigtige japanske bileksport til USA med krav om en mere balanceret handelsbalance med Japan, som USA kører med store handelsunderskud over for. I det lys er EU-Japan handelsaftalen særligt positiv, idet den vil bidrage til øget frihandel mellem de to store økonomiske blokke.

Tabel 4: **Japan på globale ranglister**

Forsknings- & udviklingsintensitet (totale investeringer i pct. af BNP)	3 (ud af 76)
WIPO's Global Innovation Index	13 (ud af 127)
World Economic Forum's Global Competitiveness Index	5 (ud af 137)
Transparency Internationals "Corruption by country"(efter laveste niveau)	18 (ud af 180)
<b>Verdensbankens "Ease of doing business" (samlet score)</b>	<b>29 (ud af 190)</b>
<b>Verdensbankens individuelle parametre:</b>	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	29 (ud af 190)
Adgang til kredit (efter nemmeste adgang)	43 (ud af 190)
Beskyttelse af mindretalsaktionærer (efter mest effektive beskyttelse)	94 (ud af 190)
Bureaukrati for virksomheder ved eksport/import (efter laveste niveau)	51 (ud af 190)

**Kilde:** Se kildehenvisning på sidste side

Tabel 5: **Markedsmuligheder**

Med en befolkning på 126 mio. og et højt BNP per indbygger er der gode muligheder for dansk eksport til Japan. Det gælder især på følgende områder:

**Forbrug/livsstil/design** - Japanerne efterspørger livsstilsprodukter af høj kvalitet og stærk mærkevareværdi, hvilket giver gode muligheder for dansk design, mode, fødevarer og øvrige forbrugsgoder i den dyre ende. Produkter med fokus på bæredygtighed og miljørigtige materialer er også i stigende grad populære.

**Sundhed og ældresektoren** - En hastigt aldrende befolkningssammensætning og én af verdens højeste gennemsnitlige levealder øger efterspørgslen på løsninger inden for sundhed, medicin og smart teknologi til ældreområdet. Japan er blandt verdens førende lande på robotteknologi og befolkningen er generelt positive over for anvendelse af automatisering – også i servicebranchen.

**Grønne løsninger** - Japan er siden atomulykken i 2011 begyndt en grøn energiomstilling. Japans 27 atomkraftreaktorer blev lukket midlertidigt efter ulykken og blot 9 reaktorer har fået sikkerhedsgodkendelse til at genstarte. Den siddende regering har dog valgt at Japan skal genopbygge sin CO2 neutrale atomkraftkapacitet, men grøn energi spiller en stadigt vigtigere rolle. Japan har en strategi om, at 20 pct. af elforbruget skal dækkes af vedvarende energikilder i 2030 mod blot 4 pct. i 2018. Vedvarende energi vil også kunne bidrage til at løse Japans afhængighed af fossil importeret energi. Japan importerer aktuelt 90% af sit samlede energiforbrug, herunder olie, kul, naturgas og uran. Især offshore vindenergi og flydende vindmøller kan blive en vigtig løsning i Japan, hvor pladsen på land er begrænset. Her har Danmark helt særlige kompetencer i kraft af de danske vindmølleproducenter. De store havdybder og hyppige jordskælv udgør dog en særlig udfordring for havvind.

**Kilde:** EKF

## 10 største danske eksportvarer til Japan

Tabel 6: **Overkategorier**

1.	Medicinske og pharmaceutiske produkter 4,7 mia. kr.
2.	Kød og kødvarer 3,4 mia. kr.
3.	Mejeriprodukter og fugleæg 631 mio. kr.
4.	Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n. 600 mio. kr.
5.	Kemiske materialer og produkter i.a.n. 444 mio. kr.
6.	Diverse forarbejdede varer, i.a.n. 417 mio. kr.
7.	Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n. 416 mio. kr.
8.	Specialmaskiner til forskellige industrier 391 mio. kr.
9.	Elektriske maskiner og apparater i.a.n.; tilbehør 356 mio. kr.
10.	Organiske kemikalier 331 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 7: **Underkategorier**

1.	Frossent svinekød, udbenet (undtagen forende, kam og brystflæsk og stykker deraf) 3,3 mia. kr.
2.	Høreapparater (undtagen dele og tilbehør) 207 mio. kr.
3.	Enzymer og tilberedte enzymer 170 mio. kr.
4.	Reagensmidler nåle underlag, til diagnostisk brug eller til laboratoriebrug 168 mio. kr.
5.	Ikke oplyst.
6.	Ikke oplyst.
7.	Aromatiske monomanier og derivater deraf samt salte af disse produkter (undtagen anilin, toluidiner, diphenylamin, 1-naphthylamin alfa-naphthylamin m.fl.) 163 mio. kr.
8.	Vinddrevne elektriske generatorer 155 mio. kr.
9.	Uorganiske forbindelser, amalgamer (undtagen af ædle metaller) 154 mio. kr.
10.	Ekstrakter af kirtler eller andre organer eller af deres sekreter, fra dyr, til organte-rapeutisk brug 139 mio. kr.


Kilde: Danmarks Statistik

## Kommercielt klima

EKF vurderer Japans erhvervsklima som meget stærkt set i international sammenligning. Ifølge Verdensbanken er korruptionen lav, og den regulatoriske kvalitet og den offentlige sektors effektivitet er høj. Ejendomsretten respekteres, og ifølge Danmarks Eksportråd er der en stærk beskyttelse af varemærker og intellektuelle rettigheder i Japan. Blot skal man sikre sit varemærke efter et først-til-mølle-princip.

Japan har en særlig forretningskultur, som man også bør overveje at øge sin forståelse af som eksportør selvom japanerne i stigende grad omvendt også er blevet mere fortrolige med vestlig erhvervskultur. Den japanske yen er blandt verdens reservevalutaer, men kan dog være svingende i forhold til amerikanske dollar og euro. Det kan derfor være en god forholdsregel af forsikre eksportordrer mod valutakursudsving.

Tabel 8: **Modtagere af dansk vareeksport 2018, rangeret**

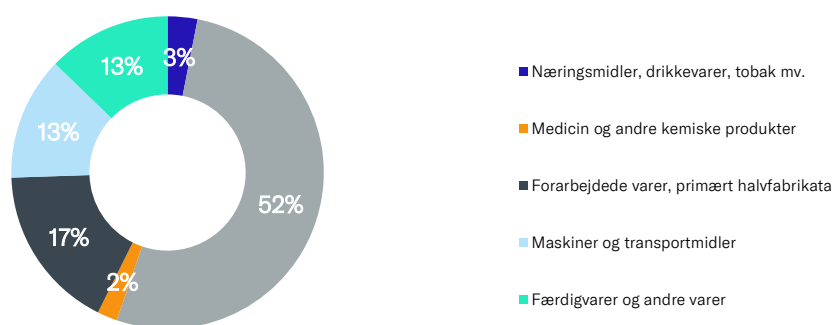
	
1. Tyskland	102 mia. kr.
2. Sverige	78,5 mia. kr.
3. USA	56,5 mia. kr.
10. Italien	17,2 mia. kr.
11. Finland	15,6 mia. kr.
12. Spanien	14,9 mia. kr.
<b>13. Japan</b>	<b>13,9 mia. kr.</b>
14. Belgien	11,7 mia. kr.
15. Australien	7,6 mia. kr.
16. Rusland	6,3 mia. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

## Finansiering

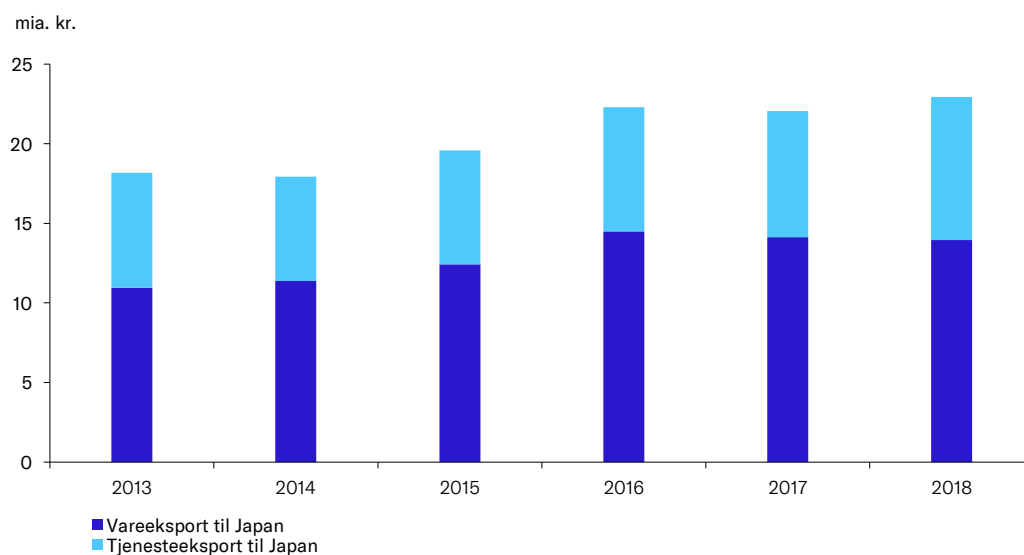
Der er mange gode banker i landet – både nationale og internationale – og japanske banker er blandt verdens bedste og mest erfarne. EKF har ingen særlige restriktioner ift. garantigivning i Japan og kan se på alle typer af risikoafdækning både i form af remburser og afdækning af risikoen på kreditgivning til private virksomheder i landet

Figur 1: Hovedkomponenter i den danske vareeksport til Japan fra feb. 2018 til okt. 2018



Kilde: Danmarks Statistik og Udenrigsministeriets eksportudsigts for Japan

Figur 2: Dansk vare- og tjenesteeksport til Japan fra 2013 til 2018



Kilde: Danmarks Statistik



## **Om Markedsrapport**

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer i opdateret version hvert kvartal. Publikationen udarbejdes i samarbejde med en gruppe samarbejdspartnere, der besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Samarbejdspartnerne er:

### **EKF – Danmarks Eksportkredit**

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder. Kontakt EKF på 35 46 26 00 eller besøg på [www.ekf.dk](http://www.ekf.dk), hvis din virksomhed har brug for finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Udenrigsministeriet ([www.um.dk](http://www.um.dk))

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige: Danmarks Statistik, Eurostat, IMF, WTO, OECD, Danmarks Nationalbank, Verdensbanken og The Economist Intelligence Unit. Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, chefkonsulent, EU & International, Dansk Erhverv, på tlf. +45 31 75 24 00 / e-mail: [mje@danskerhverv.dk](mailto:mje@danskerhverv.dk).

For mere om Dansk Erhverv se vores hjemmeside på: [www.danskerhverv.dk](http://www.danskerhverv.dk).